

SZAKÁCSNÉ KOZÁRI PIROSKA

Címermagyarázat

1986-ban

A nagyapa sétál a város főterén az unokájával. Nézelődnek. Az unoka nagyon kíváncsi, figyelmes, és minden kérdésére adott választ meg akar érteni. Mivel kicsi az unoka, a nagyapa valós életképekben akar magyarázatokat adni unokája kérdéseire. Válaszai e történelmi kor tükörcserepei.

– Nagyapa! Mi ez a nagy ház?

– Ez a ház a Bíróság, röviden fejkoppantó, vagy ketrecbe küldő hely.

– És a kapu felett az a szép színes tábla?

– Ó, az a mi magyar állami címerünk!

– Mondd, nagyapa! Mi az, hogy magyar?

A nagyapa nagyot sóhajtva kezdi a magyarázatot.

– Röviden annyit jelent, hogy jöttünk, maradtunk, vagyunk, pedig könnyen lehattunk volna. Jelentése közelebről: kapaszkodás többnyire lehetetlen körülmények között, ide gyökerezés és nem amoda. Azt is mutatja, hogy maradunk, de ennyi neked elég. Részletesen majd ha iskolás leszel, meg fogod tanulni.

– Ezt én még nem értem, de mit jelent az „almái”?

A nagyapa kirázza a fejéből a szórakozottságot és felnéz újból a címerre.

– Az nem „almái”, hanem állami. Jelentése egyszerű és érdekes. Röviden fejőstehén. Takarmányként sovány fűként eszi a szorgalmasan dolgozó emberek erejét, szuper takarmányként felzabálja más államok kölcsön pénzeit. Vitaminja az okos emberek ötletgarmadája. Tögye a pénzes erszénye. Tejét feji mindenki, vörösök, fehérek, feketék, keresztyének és pogányok, okosak és buták, lakkozott körműek és siltes sapkások.

– És ez a tehén mindig ad tejet?

– Ha etetik, igen, csak van egy nagy probléma. A teheneknek is különböző fajtájuk van. A mi államunk, illetve tehenünk

nem jó fajtájú. A takarmányt rosszul hasznosítja. Csak eszik, eszik, de kevés tejet, kevés pénzt ad. Ezért mindenki mérges rá. Ráadásul fűnek-fának tejel, vagy tartozik a takarmányért ki nem fizetett pénzzel.

– Ha nem ad sok tejet, beteg?

– Igen.

– Akkor meg lehet gyógyítani?

– Meg, de ez egy kicsit problémás. Az egyszerű fűnél, a takarmánynál kell kezdeni. Amint mondtam, eszi az emberek erejét. Ez nem elsődrendű éték, mert sok ember fél erőt ad munkájához, vagy a butasága semmijét. Ezek nem fűvek, hanem tüskék, amit a jószág nem szeret. Szegény állat, szegény állam éhezik. A szupertakarmányt, akarom mondani a kölcsönöket meg hamar felzabálja. Aztán az állat számára létszükséglet a víz, jelen esetben az értelmes szó. No ebből bizony nagyon keveset kap, tehát kevés teje képződik, akarom mondani kevés pénzt hoz a konyhára. A legnagyobb baj a vitaminhiány, az értelmes fők sokaságának hiánya. Ebből keveset kínálnak fel neki, mert a gazdája nem ért hozzá. Úgy gondolja, felesleges.

– Ezek a vitaminok, tudósok, feltalálók, szakemberek meg kényszerből vagy más okból szétszóródtak a világba, és máshol táplálják a teheneket, más néven államokat. Ott a vitaminok hatására az államtehenek jól tejelnek, sok pénzt hoznak, gazdagodnak. Ugye érted, fiacskám?

– És... és miért nem gyűjtjük össze és hozzuk haza a vitaminokat, hogy a tehén több tejet adjon?

– Fején találd a szöveget. Okosak ám az államteheneket tartó gazdák! Olyan mesebeli helyen tartják a mi vitaminjainkat, akarom mondani a tudósainkat, hogy nehéz onnan összeszedni őket.

– És... és a rossz gazda helyett miért nem lehet jó gazdát hívni, aki vitaminokat is ad a tehénnek? Akkor nekünk adná a több tejet, és gazdagabbak lennénk.

– Ó! Ez már nem olyan egyszerű. Az állam, akarom mondani a tehén gazdáit, a politikusok nagyon ragaszkodó emberek. Nem akarják belátni a hibáikat és átadni gondozásra jobb gazdáknak a tehenet.

– És mi lesz, ha egyszer már nagyon-nagyon éhes lesz a tehén és megbokrosodik?

– Na látod, fiacskám? Akkor az államtehen új gazdát kap, lesznek jobb szakemberek, akik jó takarmányt adnak neki, hozzá a jó és igaz szó vizét, szóval jobb lesz az emberek élete.

– Nagyapa! Még csak azt mondd meg, hogy miért nem a tehenet rajzolták oda arra a színes táblára?

– Felesleges. Mindenki tudja, hogy az a három szín mi vagyunk cakk-frakk a tehénnel együtt – és indulatosan megragadva az unokája kezét még csak annyit mondott: – Haladjunk már tovább! Még sok dolgunk van!

A megtartott ígéret

(Életmegtartó üzenet)

Lenyomtam a kilincset, és... és... nem nyílt a műterem ajtaja. Körbeforgott a kilincs. Ilyet még nem láttam, nem tapasztaltam. Szembesülnöm kellett azzal a ténnyel, hogy a tetőablakon, vagy a fürdőszoba ablakán keresztül mászva tudok távozni a helyiségből. Ez aligha sikerül 83 évesen!

Szerencsém volt. Még egy lélek volt a házban, Erzsike, aki egy szinttel lejjebb takarított. Tartós dörömbölésemre felfigyelt, feljött és az üveges ajtón keresztüli irányítással megtalálta egy zárszerelő címét. Csodák csodájára a telefonos hívásra a szerelő azonnal jött, hogy kiszabadítson fogságomból. Pár perc alatt szakszerűen kinyitotta az ajtót, aztán elment, vásárolt egy új zárat és beszerelte.

A férfi magas volt, szelíd tekintetű, barátságos kinézetű és mosolygós.

A megtisztelő köszöntése után meglepett a szavaival:

– Nem tetszik emlékezni rám? Amikor építették ezt a házat – már közel ötven esztendeje –, ezeket az ajtókat én szereltem fel zárral a barátommal.

Ledöbbsentem, hogy ennyire feledékeny lettem. A találkozás és a megmenekülésem öröme nagy beszélgetésbe kezdtünk.

Meglátta nálam a polcon sorolódó novellásköteteimet. Be kellett vallanom, hogy én írtam, illusztráltam őket a hetedik évtizedes életkoromban, tele érdekes és tanulságos történetekkel.

– Nahát! Nem gondoltam volna magáról, hogy még írni is tud!
– nevetett csodálkozva. Tudja, mit? Elmesélem az én cifra életemet. Írja meg, kérem! Sok ember fog tanulni belőle!

Zavaromban erősen szabódtam a hirtelen rám testált feladattól, de igen kíváncsivá tett, ezért ígéretemet vette.

Ránézett az órájára.

– Van még egy kis időm, most rögtön dióhéjban elmesélem az életem, de ehhez bizony le kell ülnünk!

*

– Azzal kezdem – tudom csodálkozni fog –, hogy engem nem szeretett az anyám. Az okát nem tudtam meg soha.

– Mázás súlyú kijelentés – jegyeztem meg.

– Lehet, azért nem szeretett, mert nagyon rossz sorsa volt. Apám erősen ivott. Órá nem emlékszem, mert kicsi koromban elváltak, aztán meghalt. Azután férjhez ment anyám a nevelőapámhoz, aki szintén elvált volt. Ő is ivott, mint a kefekötő, veszekedett okkal, ok nélkül, verte az anyámat, meg engem is. A nevelőapám magával hozta a házhoz az egyetlen fiát, aki kicsit nagyobb és idősebb volt nálam. Az még hagyján, hogy verte nevelőapám anyámat és engem, de a fia, az kimondottan gonosz lelkületű volt. Piszkálódó természetű, állandóan gúnyolt, és azzal palástolta a durva dolgait, hogy minden gyaláztatát reám hazudta. A kapott veréseket még úgy-ahogy elviseltem volna, de az állandó gúnyolódásait, hazudozásait alig bírtam lelkileg elviselni.

El is határoztam, ha már engem se anyám, se nevelőapám nem szeret, mostohatestvérem meg velem szemben állandóan gonoszul viselkedik, akkor én felesleges vagyok otthon, tehát világgá megyek. El is indultam egy nap reggelén. Mentem, mentem, le-leültem pihenni, megint mentem, de estére rettenetesen elfáradtam. Éhes is voltam, meg fáztam is, ezért azt gondoltam, mégis hazamegyek, mert ha vernek is, de otthon van, ahol aludjak és kapok valamit enni.

Akkor már iskolás voltam. Persze az iskolában nem voltam jó tanuló, mert otthon mindig cirkusz volt, és rajtam csattant az ostor. Ha elővettem a tanulnivalót, az volt a baj, mert nem azt akarom tenni, amit a ház körül parancsoltak és fordítva.

Belém is keményedett a meggyőződés, hogy engem senki, de senki nem szeret. Nem is csoda, ha visszahúzódo voltam és nem beszédes – mint most. Röviden kifejezve kegyetlen gyermekkort mondhatok magaménak.

Egy napon valamiért otthon annyira megverték, hogy fél arcom majdnem duplájára dagadt. No akkor láttam, hogy egy kicsit megijedtek. Anyám elvitt az orvoshoz egy közeli kórházba. Akkor már úgy 12 éves lehettem.

A kórházban sokat kellett várni. A többi gyerek futkosott, egymással játszott, mások társasjátékoztak, én csak társtalanul nézelődtem. A szomszéd rendelőben is voltak gyerekek. Egyszer arra lettem figyelmes, hogy a két szoba közötti üvegablakhoz lassan odajön egy gyönyörű, szőke, bájos kislány, rózsaszínű ruhában, mint egy tündér, és hosszan néz engem. A szemünk is találkozott. Megmelegedett a szívem. Hihetetlen volt, hogy engem valaki észrevesz, néz, és biztatóan reám mosolyog. Nem akartam hinni a szememnek. Aztán ez a hét- vagy nyolc éves kislány lassan elment az ablaktól. Higgye el, olyan volt ez a pár perc, mint egy mesebeli álom! Később tudtam meg, hogy neki akkor a manduláját vették ki.

Nemsokára visszajött az ablakhoz ez a szőke, eszményien szép kislány, hosszan nézett, majd elővett egy kis papirost és felragasztotta az ablakra. A papirosra nagy ákombákom, dülöngélő betűkkel ez volt írva: „SZERETLEK.” Aztán elment.

Én ki se tudom mondani, hogy mennyire boldog lettem. Képzélje! Én, aki világgá akartam menni a sok otthoni verés és szeretetlenség miatt, nekem egy szőke tündér azt üzeni, hogy „szeretlek.” Már nem bántam, ha ezután bármi történik velem, mert engem már a világon valaki szeret! Ezért már érdemes élni, minden ütlegelést, gúnyt elviselni.

Otthon változott a helyzet. Nevelőapámat elzavarta anyám a háztól az iszákossága miatt. Elváltak, de a nevelőapám fia

ottmaradt velünk. Közben elvégeztem a gépiparit. Még pár évig elviseltem mostohatestvérem gonosz praktikáit, anyám szeretetlenségét, de 18 évesen elköltöztem tőlük egy távoli rokon nagybácsihoz.

Ott se volt külön az életem! Szegénység, durvaság, iszákosság vett körül. A tartásomért keményen meg kellett dolgoznom a ház körül, meg a földjükön. Ott is kijárt a fenyítések sora.

Ebből a kilátástalan, durva életből bemenekültem egy gyors házasságba. Akkor már tudtam a szakmámban dolgozni. Bizony nem lett boldogabb az életem. Egy igen buta nőt vettem el. Látszatházasságban éltem, így beletemetkeztem a munkába. Született két gyermekünk, de én csak a munkámnak éltem.

Egy alkalommal megyek Pécssett a Rákóczi úton, és látok egy kis női csoportot a Zsolnay-szobor előtt. Porcelánfestők voltak, akik nézegették a műremeiket. Amikor jobban szemügyre vettem őket, hátul megláttam közöttük azt a gyönyörű arcot, aki nekem évekkal azelőtt, ott a kórházban azt üzenté, hogy „SZERETLEK”. Megérintett a gyermekkori boldogság.

Rögtön hozzáíetve félrevontam, és örömmel súgtam neki: „Végre megtaláltalak!”

Ő bánatosan nézett rám.

– Késő! – válaszolta szomorúan. – Már férjnél vagyok boldogtalanul.

Mentettem magam, hogy a sok családi perpatvarok, ütlegek, gúnyolódások miatt bemenekültem egy házasságba, már van két gyermekem, de én se vagyok boldog. Ő csak nézett hosszsan, szomorúan, majd így szólt: „Nem én hagytalak el, te letél hűtlen hozzám” – és elfordulva tőlem nem szólt többet.

Egy világ omlott össze bennem. Idegösszeroppanást kaptam nemcsak az érzelmi sokk miatt, hanem ebben közrejátszott a munkában való túlhajszoltságom is. A klinikán kötöttem ki. Azt hittem, hogy itt a vég. Sokáig kezeltek. Úgy-ahogy felépültem, kigyógyultam.

Ott pártfogásba vett egy pszichológusnő. Annyira jól tudott bánni a lelkeimmel, hogy végül összekötöttük az életünket.

Szép lakásunk volt, jól éltünk. Én akkor már a bányában dolgoztam lakatosként, ahol nagyon jól megfizettek. A nejem szépen öltözködött, mindig volt programja. Egy idő után azonban gyanút fogtam. Miért?

Sokszor bizony a két gyermekemet megvárakoztatta a napköziben, vagy jó emberekre bízta őket. Volt, hogy télen a hidegben fagyoskodva várták őt, mert neki mindig valamilyen dolga adódott. Az is előfordult, hogy elfelejtett értük menni. Figyelni kezdtem. Rájöttem, hogy megcsal. Biztos nem hiszi el, amit most mondok: Egyszer a szeretője otthon, az én uránvárosi lakásomban kereste a feleségemet. Hozta a demizsonban a bort, hogy ők ketten megünnepeljék az elválásukat. Olyan részeg volt, hogy leesett a lépcsőn és legurult a pince szintjéig. Onnan cibálta fel a pszichológusnő feleségem.

Akkor kettétört a második házasságom is. Én meg számot vettem az életemmel. Végiggondoltam hányadtatásomat, szeretlenségemet, kényszerházasságaim gyötrelmeit.

Annyira elkeseredtem, hogy elhatároztam, öngyilkos leszek. Neki is készültem testileg-lelkileg. Beszereztem a kötelet, és egyik estén kimentem egy távoli erdőbe, hogy végrehajtsam a tervem. Leültem egy kitört fa törzsére, és sokáig évszázadok sorsom felett. A kérdések özöne nyüzsgött homlokom mögött:

Miért születtem, ha anyám nem szeretett? Miért ment feleségül egy iszákos emberhez? Nevelőapámnál miért nem vette észre azt, hogy iszik? Csak az eltartóját meg a fiát látta a házasságában? Miért csak veréssel akartak nevelni? Miért nem akart a távoli nagybátyám szeretni, hiszen mindent megtettem neki, amit kért? Ő a személyemben csak a ház körüli munkaerőt látta? Aztán a pszichológusnőm miért nem becsült engem? Miért nem volt elég neki a ritka ágybeli együttlétünk a jó pénzkeresetem mellett?

Felnéztem a csillagos égre, ültem, és sóhajtozva vívódtam, de a kérdéseim válasz nélkül maradtak.

Aztán... egyszer... hosszú idő múlva... fentről... az égből... egy csendes hang szólt: „NE TEDD!”

Körülnéztem, de csak a végtelen csend honolt körülöttem.

Mi volt ez? – kérdeztem önmagamtól. Azt hittem, hogy hallucinálok. Kis idő múlva újból hallottam: „NE TEDD!” Képzeldöm? – gyötrődtem... vagy... talán... égi üzenet?

Hosszan tébláboltam az Isten üzenetének értelme körül, mert csakis tőle érkezhettek!

Hosszú tépelődés után megértettem, hogy nem szabad eldobni az életemet. Se a születésem, se az életsorsom felől nem én döntöttem. NEKI még terve van velem.

Ekkor egy megmagyarázhatatlan, mély nyugalom áradt szét egész testemben.

Aztán újból szólt az előző hang: „KERESD!”

Értem én – suttogtam, de mit jelentsen ez a szó?

Keressém őt, aki papíron üzenté gyermekkoromban, hogy szeret? Hiszen megtaláltam, de a válasza mi volt? KÉSŐ!

Sokáig, nagyon sokáig ültem, vívódtam önmagammal, de végül tudatomig ért, hogy az égi hangnak engedelmeskednem kell!

Már kezdett hajnalodni, amikor erőt vettem magamon és elindultam haza a lelkembe írt égi két üzenettel. Szinte úgy véltem, minden lépésem gallyakat tördelő hangja mondja: „Keresd!” „Keresd!” „Keresd!”

Hol keressém azt a gyermekkori, csodás szerelmes társamat? Igaz, tudom, hogy Ildikónak hívják, a családneve meg „Kovács”, de ebben a százezer lakosú városban ugyan hol tudom megtalálni?

Nem tudtam megnyugodni.

Ez a „keresd!” szó úgy lelkembe tapadt, hogy úgy véltem, minden nesz ezt a szót ismétli.

Másnap elővettem a nagy telefonkönyvet és nekiláttam a Kovács nevű embereket felhívni. Már szinte belefáradtam a sokféle emberrel való beszélgetésbe, mentegetőzéseimbe, amikor az egyik telefonhívásomat egy idős néni vette fel. Megkérdeztem tőle, hogy van-e neki egy Ildikó nevű leánya? A válasza igenlő volt. „Éppen itt van nálam – szólt – és átadta neki a telefont.”

Alig tudtam erőt venni magamon, hogy megszólaljak. Végül ki-nyögtem:

– Én vagyok, akinek üzented gyermekkoromban, a kórházban egy papíron, hogy „SZERETLEK”. Szabad vagyok, lakást keresek. Nem tudnál segíteni?

– De igen. Van egy kicsi lakásom. Ott van egy szoba. Azt odaadom.

– Nem albérletbe kérem, hanem végleg... veled... örökös társnak – szóltam.

Az „igen” feleletével kezdődött az én boldog életem.

Így találkoztunk össze, végre tele örömmel, igaz szerelemmel. Negyven év eltelte után aztán templomban összeházasodtunk. Azóta a világon én vagyok a legboldogabb ember.

Annyi, de annyi keserűség, kivetettség, szenvedés, megaláztatás után, hallgatva az égi üzenetre enyém lett az igaz boldogság teljessége. Szerényen élünk a három fiunkkal – a legkisebb a közös gyermekünk –, de csodálatos harmóniában, egymás megbecsülésében.

Ha én nem hallgattam volna akkor arra az égi üzenetre, akkor már rég boldogtalanul porladnék a temetőben.

*

Elővette a zsebkendőjét, hogy felitassa előlopakodó könnyeit. A kitűnő mesterember, zárszerelő mentegetőzött.

– Látja kedves, mint a gyerek, elérzékenyülök.

– Amint kértem, írja meg az életem történetét! Tanuljon belőle sok ember, mert akármilyen kegyetlen a sors az emberhez, meg kell hallani és meg kell cselekedni az égi üzenetet, akkor a legelrontottabb élet is boldogságba fordulhat.

*

Íme, beteljesítettem az ígéreteimet. Jól mondta az én zárszerelőm, aki kiszabadított engem a műterem fogságából, hogy az ő élete a könyv lapjaira való. Sok ember számára gondolkodtató felkiáltójel.

Milyen bölcsen mondta!

„Ajándékba kaptuk az életünket. Az Isten által kijelölt utunk akármilyen göröngyös és kegyetlen, de ha az ember meghallja hitével a tőle jövő égi üzenetet, övé lesz a biztonság és a boldogság múlhatatlan öröme.”